

הנחיות התביעה הצבאית הראשית	הנחיית תעבורה – חלק כללי עדכון אחרון: ספטמבר 2019
--------------------------------	--

הנחיה מס' 5.01

תעבורה – חלק כללי

5.01.01 כללי

1. מלחמתנו של צה"ל בנגע תאונות הדרכים, מצדיקה מדיניות מחמירה כלפי עבירות תעבורה המבוצעות על-ידי חיילי צה"ל, מזו הננקטת על ידי רשויות האכיפה והמשפט האזרחיות. כך מדיניות ההעמדה לדין וכך מדיניות הענישה. סטנדרטים מחמירים אלה נובעים מחמת דאגה לדמות הצבא המעמיד כלי רכב לרשות החיילים לצורך ביצוע משימותיו, ועל מנת למנוע פגיעה במוכנות ובמשמעת הצבאית (רע"פ 2302/91 תא"ל נווה נ' התצ"ר; ע"ת/65/06 התצ"ר נ' סמ"ר עודד לנדאו; ע"ת 33/14 התצ"ר נ' סא"ל צור הרפז).

הנורמה המשפטית

2. העיסוק בתחום התעבורה מוסדר בחקיקה ראשית - חוק השיפוט הצבאי, התשט"ו-1955 (להלן: "החש"ץ") הקובע את מדרג הסמכויות של תובעים צבאיים ואת סדרי הדין בבית הדין הצבאי לתעבורה. פקודת התעבורה [נוסח חדש] (להלן: "הפקודה"), הקובעת כללים ראייתיים, חזקות, ורמות ענישה מזעריות; בחקיקת משנה, תקנות התעבורה, התשכ"א - 1961 (להלן: "התקנות"), אשר עיקרה בהגדרת העבירות השונות; וכן בפקודות מטכ"ל, הוראות קבע, הוראות מבק"א יבשה והוראות מקמצ"ר.

מדיניות העמדה לדין

3. בבחירת ההליך המשפטי המתאים ישקול התובע את הצורך בהשלמת חקירה מקום בו חומר החקירה חסר, ולאחר סיום פעולות החקירה – את ההליכים הבאים: הגשת כתב אישום; העמדה לדין משמעותי; סגירת תיק ללא נקיטת הליכים.

הגשת כתב אישום

4. ככלל, מדיניות התביעה הצבאית היא להביא בפני בית דין צבאי כל חייל שעבר **עבירת תנועה חמורה**, או שגרם לתאונת דרכים חמורה או שמדובר בנהג בעל **עבר תעבורתי מכביד** שגרם לתאונת דרכים.

5. לעניין האמור בסעיף 4, "עבירת תנועה חמורה" היא כל עבירה המנויה בתוספת השישית לתקנות, שבגין הרשעה בה יחויב הנאשם בנקודות, לרבות:

א. אי ציות לתמרור "עצור" או לתמרור "תן זכות קדימה" (לפי תקנות 22(א), 64(ג), (ד) לתקנות; כמפורט בהנחיית תצ"ר 5.02.01);

ב. אי ציות לרמזור אדום (לפי תקנות 22(א), 64(ה) לתקנות; כמפורט בהנחיית תצ"ר 5.02.01);

הנחיית תעבורה – חלק כללי	הנחיות התביעה
עדכון אחרון: ספטמבר 2019	הצבאית הראשית

- ג. מעבר על קו הפרדה רצוף עם כל גלגלי הרכב (לפי תקנות 22(א), 36(ג) לתקנות; כמפורט בהנחיית תצ"ר 5.02.01);
- ד. נסיעה במהירות העולה ב-21 קמ"ש לפחות על המותר בדרך עירונית או ב-26 קמ"ש ומעלה בדרך בין-עירונית (לפי תקנה 54 לתקנות);
- ה. עקיפה אסורה (לפי תקנה 47 לתקנות);
- ו. אי ציות לתמרור "אין כניסה" (לפי תקנה 22 (א) לתקנות; כמפורט בהנחיית תצ"ר 5.02.01);
- ז. נסיעה בשולי הכביש (לפי תקנה 33(א) לתקנות; כמפורט בהנחיית תצ"ר 5.02.01);
- ח. שימוש אסור בטלפון נייד כאשר כלי הרכב נמצא בתנועה (לפי תקנה 28(ב) לתקנות; כמפורט בהנחיית תצ"ר 5.02.02);
- ט. שימוש ברכב שלא למטרות הצבא או ללא רשות (כמפורט בהנחיית תצ"ר 5.02.03);
- י. נהיגה בשכרות או תחת השפעת אלכוהול או סמים (כמפורט בהנחיית תצ"ר 5.02.04);
- יא. נהיגה בזמן פסילה או נהיגה ללא רישיון נהיגה בכלל או ללא רישיון נהיגה מהסוג המתאים (מבחינת דרגת הרישיון C או B) (כמפורט בהנחיית תצ"ר 5.02.03);
- יב. נהיגה ברכב לא תקין (לפי תקנה 27(א), (ג) לתקנות);
- יג. הפקרה אחרי פגיעה (לפי סעיף 64 לפקודה);
- יד. סיכון חיים בנתיב תחבורה (לפי סעיף 332 לחוק העונשין) או מעשי פזיזות ורשלנות ברכב (לפי סעיף 338 לחוק העונשין);
- טו. נהיגה כאשר נסיבותיה ומידת אשמתו של הנהג מובילים למסקנה שמדובר בעבירה המצדיקה לדעת תובע תעבורה העמדה לדין בבית דין צבאי לתעבורה.
6. לעניין האמור בסעיף 4 שלעיל, "תאונת דרכים חמורה" היא אחת מאלה:
- א. תאונה שנגרמה כתוצאה מביצוע עבירה מאלה המנויות בסעיף 5 דלעיל, ללא תלות בגובה הנזק;
- ב. תאונה שנגרמה כתוצאה מביצוע העבירות המנויות בתוספת השנייה שבפקודת התעבורה, ללא תלות בגובה הנזק; העבירות הנפוצות בהקשר זה הן (אין מדובר ברשימה ממצה):
- 1) נהיגה בקלות ראש (לפי סעיף 62(2) לפקודה);
  - 2) אי מתן זכות קדימה לפי תמרור (לפי תקנה 22(א) או תקנה 64(ד));
  - 3) נהיגה במצב השולל שליטה ברכב (לפי תקנה 26(4));
  - 4) נהיגה במהירות בלתי סבירה (לפי תקנה 51), בנסיבות המצביעות על חומרה יתרה.
- וזאת - למעט עבירת נסיעה אחורנית (לפי תקנה 45 (1) לתקנות).

הנחיית תעבורה – חלק כללי	הנחיות התביעה
עדכון אחרון: ספטמבר 2019	הצבאית הראשית

ג. תאונה שנפגע בה אדם ונגרמה לו חבלה של ממש, או שהוא אושפז לפרק זמן העולה על 24 שעות שלא לצורך השגחה בלבד;

ד. תאונה שבה נגרם נזק לרכוש ומידת הנזק שנגרם לרכוש מלמדת על מידה גבוהה של רשלנות מצד הנהג;

ה. תאונת דרכים קטלנית.

7. לעניין האמור בסעיף 4 שלעיל: **"בעל עבר תעבורתי מכביד"** הוא חייל אשר בחמש שנים שקדמו לביצוע העבירה לכאורה נידון בגין עבירת תנועה פעם אחת לפחות בפני בית דין צבאי או בית משפט, או נידון שלוש פעמים בדין משמעתי.

אחריות מפקדים

8. למפקדי יחידות, מפקדים משלחי משימות נהיגה ומפקדי משימות נהיגה - אחריות מכוח תפקידם לשלום פקודיהם, ובתוך כך על ביצוע משימת הנהיגה באופן בטוח, תוך מזעור הסיכונים התעבורתיים. אחריות זו נגזרת הן מחובת הזהירות הכללית החלה על מפקדי הצבא כלפי פקודיהם¹ והן מהוראות הבטיחות המחייבות בצבא.²

9. עיקרי תפקידם של מפקד היחידה, המפקד המשלח ומפקד משימת הנהיגה מוגדרים בפ"מ 7.0201 **"בטיחות בדרכים והוראות שימוש בכלי רכב צבאיים"**, ובכרך ז' להוראות מבק"א יבשה.

10. במקרה שמפקד פעל בניגוד לחובותיו על פי הוראות הבטיחות, ובכך תרם באופן ממשי לגרימתה של תאונת דרכים חמורה, ישקול ראש תחום תעבורה אם להורות על הגשת כתב אישום לבית הדין הצבאי או להורות על העמדתו לדין משמעתי, בהתאם לנסיבות העניין, ובין היתר יתחשב בשיקולים הבאים:

א. **מידת הרשלנות שבפעולת המפקד ובכלל זאת מידת החריגה מהוראות הבטיחות והיקפה** - ככל שרשלנותו של המפקד משמעותית יותר, ובפרט כאשר החליט באופן מודע ליטול סיכון בלתי סביר בעת משימת נהיגה, ייטה המשקל לעבר הגשת כתב אישום.³ שיקול זה יהיה שיקול מרכזי מבין כלל השיקולים.

ב. **התנהלות של המפקד בעבר** – יינתן משקל לחריגה של המפקד מהוראות הבטיחות במקרים קודמים, וכן לסוג ההוראות שמהן חרג ולמידת קרבתן לאירוע שבו נגרמה תאונת הדרכים.

ג. **מידת הנזק שנגרם בעקבות תאונת הדרכים, לגוף או לרכוש.**⁴

ד. **מידת התרומה של הנחיות המפקד או פעולותיו לנסיבות התאונה.**

ה. **הצורך המבצעי** - בהקשר זה יישקלו הקשר בין האירוע המבצעי והטעמים המבצעיים לבין החריגה מהוראות הבטיחות, נחיצותה והאפשרות לפעול באופן אחר, אשר ייתכן שלא היה מוביל לתאונה (זאת מבחינת זהות הנהג, מועד הנסיעה, בחירת הרכב, בחירת ציר הנסיעה וכד').

¹ ע/19/58 התצ"ר נ' סרן פ'; ע/83/75 התצ"ר נ' סגן זאב טרייווקס; ע/270/76 התצ"ר נ' סגן ראובן.

² ע/9/13 סא"ל (במיל) רפלד נ' התצ"ר.

³ ראו למשל: מ/1/14 התוב"צ נ' סא"ל דני אוקון; מרכז (תעבורה) 92/16 התוב"צ נ' רס"ן נתנאל לומברוזו; ז"י (מחוזי) 402/17 התוב"צ נ' רס"ן דוד דרינוף.

⁴ ראו למשל: דרום (תעבורה) 42/18 התוב"צ נ' סגן נתנאל שכטר.

הנחיית תעבורה – חלק כללי	הנחיות התביעה
עדכון אחרון: ספטמבר 2019	הצבאית הראשית

11. מצא ראש תחום תעבורה כי נסיבות המקרה מצדיקות הגשת כתב אישום, לאחר בחינת השיקולים שפורטו לעיל – ככלל, יוגש כתב האישום לבית הדין הצבאי לתעבורה בעבירה של אי קיום הוראות המחייבות בצבא לפי סעיף 133 לחש"ץ. במקרים שבהם מידת הרשלנות שבפעולת המפקד היא גבוהה (או שמתקיים בה אף יסוד נפשי של פזיזות), וכן שמרבית השיקולים שמפורטים לעיל מטילים את הכף לחובתו – ישקול ראש תחום תעבורה להגיש כתב אישום לבית הדין הצבאי המחוזי, ובכלל זאת בגין עבירה הגוררת עימה רישום פלילי. כך למשל, בעבירות של גרימת מוות ברשלנות (לפי סעיף 304 לחוק העונשין), חבלה ברשלנות (לפי סעיף 341 לחוק העונשין), הסעה בכלי תחבורה מסוכן (לפי סעיף 343 לחוק העונשין) וכיוצא באלה.

בחירת הערכאה המתאימה

12. כידוע, בתי דין צבאיים לתעבורה מצויים בכל מחוז שיפוטי ובסמכותם לדון כל חייל (או אדם אחר שלגביו קיימת תחולת חש"ץ בעבירות אלה), בגין "עבירות תעבורה", המנויות בסעיף 209א(א) לחש"ץ.

13. ככלל, סמכותו של בית דין צבאי לתעבורה נפרשת על עבירות לפי פקודת התעבורה ותקנות התעבורה, למעט עבירות מסוג פשע (כגון, הפקרה לאחר פגיעה) ועבירה של גרימת מוות ברשלנות, שנעברה תוך שימוש ברכב; וכן על עבירות לפי סעיף 133 לחש"ץ או 79א(א) לחש"ץ הנוגעות לשימוש ברכב צבאי. אישום נגד חייל בגין עבירות שאינן בתחום סמכותו של בית דין צבאי לתעבורה יוגש בהכרח לבית דין צבאי מחוזי (וראה בעניין זה הערות ברע"פ 4072/01 **שרעבי לירון נ' התצ"ר**).

14. החלטה בשאלה לאיזו ערכאה יוגש אישום בגין עבירות תעבורה, תיעשה, ככלל, על פי כללי הסמכות העניינית הקבועים בסעיף 209ג לחש"ץ, שעניינו הגבלת סמכות הענישה⁵. ככלל, משרעת רכיבי הענישה שבסמכות בית הדין הצבאי לתעבורה היא מספקת, כשעסקינן בעבירות תעבורה, ואף ראוי להגיש כתבי אישום בעבירות אלה לערכאה זו דווקא.

15. **עם זאת**, עת קיימות **נסיבות מיוחדות** המצדיקות זאת, יהיה מקום להגיש כתב אישום **לבית דין מחוזי**, אף כשהעונש הצפוי לנאשם מצוי בגדר סמכותו של בית דין צבאי לתעבורה. בגדרן של נסיבות אלה, יש לשקול בין היתר את השיקולים הבאים:

א. **דרגתו ומעמדו של הנאשם בצבא** – בעבירות שאינן יכולות להתיישב עם דרגה ומעמד בכירים, ואין זה מסמכות בית הדין לתעבורה להורות על פגיעה בדרגה, כי אז אפשר וראוי להגיש את כתב האישום בבית דין צבאי מחוזי;

ב. **תפקיד הנאשם במועד ביצוע העבירות** – כישלון שבו היבט פיקודי מובהק עשוי להצדיק העמדה לדין בבית דין מחוזי;

ג. **האם העבירות בוצעו בזמן משימה צבאית או שמא יש ברקע נסיבות "אזרחיות"**;

ד. **קיומן של עבירות נלוות לעבירות התעבורה** (כגון: סיכון חיי אדם במזיד בנתיב תחבורה, הפרעה לשוטר במילוי תפקידו או בריחה ממשמורתו, שיבוש מהלכי משפט; התנהגות שאינה הולמת וכד').

⁵ סעיף 209ג- הגבלת סמכות הענישה: "בית דין צבאי לתעבורה לא יטיל עונש מאסר לתקופה העולה על שנה, עונש של הורדה בדרגה כשדרגת הנאשם רב-סמל ומעלה; או עונש של גירוש מהצבא".

הנחיית תעבורה – חלק כללי	הנחיות התביעה
עדכון אחרון: ספטמבר 2019	הצבאית הראשית

ברי, כי שעה שישנן עבירות פליליות נוספות אותן מבקשים לייחס לנאשם, שאינן עבירות תעבורה, מתחייבת העמדתו לדין בפני בית דין צבאי מחוזי ואין זה ראוי לפצל פרשת מעשים אחת לשני כתבי אישום נפרדים;

ה. נסיבות חומרה נוספות.

העמדה לדין משמעתי

16. במקרים שבהם יש בחומר הראיות כדי להצביע על אשמת הנהג, ושאינם נופלים לגדר אלה שזכרו בסעיף 5 דלעיל או במקרים שבהם קיימות לדעת התובע הצבאי נסיבות מקלות המצדיקות חריגה מהמדיניות שהותוותה בסעיפים 4 – 7 דלעיל, יורה התובע הצבאי על העמדתו של הנהג לדין משמעתי ביחידתו בפני קש"ב המוסמך לדון בעבירות תעבורה.

17. ע"פ סעיף 136(ב)(3) לחש"ץ ניתן להעמיד חייל או קצין לדין משמעתי בגין עבירה צבאית שעונשה אינו עולה על מאסר שלוש שנים וכן (בין היתר) על עבירה לפי תקנות התעבורה, למעט תקנות שלעבירה עליהן נקבע עונש חובה.

הוראה להעמיד לדין משמעתי – דגשים

18. כאשר מורים על העמדתו של חייל לדין משמעתי יש להקפיד שלא להורות על העמדתו לדין משמעתי בגין עבירה, אשר החש"ץ אינו מאפשר העמדה לדין משמעתי בגינה.

19. בפרט, אין להורות על העמדה לדין משמעתי בגין עבירה על הוראות פקודת התעבורה או על אחת מתקנות התעבורה שבגינה נקבע עונש חובה, שכן בהתאם להוראת סעיף 136(ב)(3) לחש"ץ לא ניתן להעמיד לדמ"ש בגין עבירות אלה.

20. לפיכך, ככלל, במקרים כאמור בסעיף 16 לעיל, כאשר בהתאם למדיניות ההעמדה לדין, כמפורט לעיל, יש מקום להעמיד את החייל לדין משמעתי, על התובע להעמיד את סעיף האישום על סעיף עבירה שאין בגינו עונש חובה (בדרך כלל תקנה 21(ג)) ולהורות על שיפוט החייל בדין משמעתי בגינו.

תוקף פסק דין משמעתי שניתן ביחידה שלא כדין

21. **תאונות דרכים** – בהתאם לסעיף 37 לפ"מ 33.1106, כל תאונת דרכים "צבאי – עצמי", דהיינו שלא נגרם בה נזק לרכב אזרחי או רכוש אזרחי אחר, ולא נפגע בה אדם, והנזק שנגרם אינו עולה על 6 שיעורי שכר יסוד של טוראי בשירות חובה (ולגבי רכב תובלתי ייעודי - 20 שיעורים כאמור), קיימת סמכות לרמ"ד ת"ד במקמצי"ר להורות על שיפוט בדין משמעתי ביחידה ללא היזקקות להוראת פרקליט צבאי או תובע תעבורה. על פי מדיניות מצ"ח, ככלל אין פותחים בחקירה בתאונה שבה נגרם נזק בלבד, שאינו עולה על 20,000 ₪, אלא בנסיבות המלמדות על רשלנות ממשית או בהתקיים עבירת תעבורה נלווית. במקרים אלה מאשר מוקד מצ"ח ליחידה לטפל במישור הפיקודי. בכל תאונה דרכים אחרת אין להעמיד את החייל לדין משמעתי ביחידה אלא על פי הוראת פרקליט צבאי או תובע תעבורה.

הנחיית תעבורה – חלק כללי	הנחיות התביעה
עדכון אחרון: ספטמבר 2019	הצבאית הראשית

22. **עבירות תנועה** – בהתאם לפ"מ 33.0302 אין להביא לדין משמעותי חייל המואשם בעבירה מהקבועות בסעיף 236 לפ"מ, אלא על פי הוראת פרקליט צבאי או תובע תעבורה. כמו כן, בהתאם להוראת סעיף 136(ב)(3) לחש"ץ, אין להביא לדין משמעותי כלל חייל שעבר "עבירות עונש מינימום" (כמפורט בסעיף 17 לעיל).

23. לפיכך, דין משמעותי שנערך ביחידתו של החייל, בניגוד לאמור לעיל, הינו בטל. מכאן שיש להצהיר על בטלותו של הדין המשמעותי ולנקוט הליכים משפטיים כאילו לא נשפט החייל בדמ"ש כלל.

24. עם זאת, הוטל עונש בדין משמעותי ונשא אותו החייל – יינתן משקל לעניין זה בעת גיבוש העתירה לעונש.

הוראות נוספות

דין שלא בנוכחות תובע

25. ככלל, הדיונים בבתי הדין הצבאיים המחוזיים לתעבורה **מתנהלים שלא במעמד תובע צבאי** (סעיף 412ד' לחש"ץ). ואולם, אין בכך כדי למנוע מבית הדין להורות, בכל שלב של הדיון, על התייצבות תובע צבאי, ואין בכך כדי למנוע מהתובע להתייצב אם ראה לעשות כן.

בתיקים חמורים, או בתיקים המעוררים רגישות או מורכבות מיוחדת, כמו גם מקום שהתביעה מבקשת להטיל עונשי פסילת רנצ"א ממושכים או עונשי מאסר ריצוי בפועל, על התובע לבקש, בכתב ומראש, כי הדיון יתנהל בנוכחותו.

פסילת רישיונות מנהלית

26. סעיף 47 לפקודת התעבורה מסמיך קצין משטרה בדרגת מפקח ומעלה לשלול מנהלית רישיון נהיגה **אזרחי** מקום בו קם יסוד סביר להניח כי נהג עבר לנגד עיניו עבירה מן העבירות המפורטות בתוספת הרביעית לפקודת התעבורה⁶, או אם בשל עבירה שעבר הנהג אירעה תאונת דרכים שבה נהרג אדם, או נחבל, או ניזוק רכוש.

במקביל, לגורמי מ"צ יש סמכות להתלות מנהלית רישיון נהיגה **צבאי** של נהג שביצע עבירות מסוימות, המפורטות בסעיף 3 לפ"מ 33.1125 (למשל: חציית צומת כשברמזור אור אדום דולק, אי ציות לתמרור "עצור", אי ציות לתמרור 402 "הכניסה אסורה", חריגת מהירות ב-25 קמ"ש ומעלה, חציית קו הפרדה רצוף או שטח הפרדה עם כל גלגלי הרכב, ועוד), לתקופה שלא תעלה על שלושים ימים (וראה סעיף 6 לפ"מ 33.1125).

⁶ התוספת הרביעית לפקודת התעבורה מונה את העבירות הבאות: עבירה לפי תקנה 22 לגבי אי ציות לתמרורים 301, ו-302 לעניין אי מתן זכות קדימה בצומת או בהתמוגגות דרכים וכן אי ציות לתמרור 701; עבירה לפי תקנה 26(2) לתקנות; עבירה לפי תקנה 27(א) לתקנות; עבירה לפי תקנה 47(ד) לתקנות, לגבי עקיפה בדרך לא פנויה; עבירה לפי תקנה 47(ה)(5) לתקנות לגבי עקיפה מסוכנת תוך חציית קו הפרדה רצוף; עבירה לפי תקנה 54(א)(1) עד (4) ו-(ה) לתקנות לגבי מהירות העולה ביותר מ-30 קמ"ש מעל המהירות המירבית המותרת בדרך עירונית ולגבי מהירות העולה ביותר מ-40 קמ"ש מעל המהירות המרבית המותרת בדרך שאינה דרך עירונית ובדרך מהירה; עבירה לפי תקנה 67 לתקנות תוך גרימת סיכון להולך הרגל; עבירה לפי תקנה 84(ב) לתקנות, כשההסעה היא בשכר; עבירה לפי תקנה 85(א)(5) לתקנות כשהמשקל הכולל של הרכב והמטען המובל בו עולים ב-25% או יותר על המשקל הכולל המותר; עבירה לפי תקנה 502 לתקנות; עבירה לפי סעיף 12א(ד) לפקודה; עבירה לפי סעיף 12א(2) לפקודה; עבירה לפי סעיף 62(3) לפקודה; עבירה לפי סעיף 65 לפקודה.

הנחיית תעבורה – חלק כללי	הנחיות התביעה
עדכון אחרון: ספטמבר 2019	הצבאית הראשית

כמו כן, רשאים גורמי משטרה צבאית להתלות מנהלית רישיון נהיגה צבאי של חייל מקום בו החייל היה מעורב בתאונת דרכים והרשות המתלה משוכנעת, כי יש יסוד להאשים את החייל בעבירה בקשר לאותה תאונה (וראה פ"מ 33.1104 "התליית תוקף רישיון נהיגה צבאי של חייל המעורב בתאונה"), וזאת עד תום ההליכים בעניינו, ואף בטרם הגשת כתב אישום.

27. ואולם, גם מקום בו לא השתמשו גורמי המשטרה (האזרחית והצבאית כאחד) בסמכותם לפסול מנהלית רישיונו של חייל, ישקול תובע, אם ראוי לעתור לפסילה שכזו, מכוח סעיף 46 לפקודת התעבורה (בעבירות הקבועות בסעיף). פסילה זו תבוטל בחלוף שלושה חודשים מיום שנפסל בעל הרישיון ולא הוגש כתב אישום (אלא אם נקבע אחרת על ידי בית הדין) ובחלוף שישה חודשים מיום שנפסל בעל הרישיון ולא ניתן פסק דין לגבי המעשה או המחדל (אלא אם הורה בית הדין אחרת) (וראה סעיף 50 לפקודה).

28. כמו כן, בתאונת דרכים שבעקבותיה קופחו חיי אדם, מוסמך בית הדין לפסול נאשם מהחזיק ברישיון נהיגה עד למועד מתן פסק הדין בעניינו, וזאת בהתאם לעתירת תובע מכוח סעיף 46 לפקודת התעבורה (אם מבקשת התביעה את הפסילה עובר להגשת כתב אישום – הדבר ייעשה לפי סעיף 46 לפקודת התעבורה, כאמור לעיל). ויודגש, כי שימוש בסעיף זה, יביא ככלל לפסילה, שכן חריגה ממנו מחייבת נימוקים שירשמו, ולפיהם אין בנהיגת הנאשם משום סכנה לציבור (ור' בעניין זה עלב"ש 17/08 וב"ש 3/07 בעניין סגן לידיני; וכן ראה: בש"פ 8645/07 אליהו חדש נ' מדינת ישראל, תק-על 2007(4), 2189; ב"ש (תעבורה יר') 1173/07 פרקליטות מחוז ירושלים נ' מדינת ישראל).

חומר הראיות בתיק תעבורה

29. תובע תעבורה יעביר עם כתב האישום את חומר החקירה בתיק בשתי מעטפות נפרדות – מעטפה עיקרית ומעטפה משנית.

במעטפה העיקרית יצורף כלל החומר הקביל הנוגע להוכחת העבירה המיוחסת לנאשם בכתב האישום. כך בתיק עבירה יצורף לדוג' דו"ח שוטר, דו"ח מפורט ושרטוט, צילום העבירה ותע"צ, עדויות הנהג והעדים, כרטיס עבודה וכו'.

בתיק תאונת דרכים יצורפו לדוג' טופס דיווח על תאונה, כרטיס עבודה או תעודת משלוח, דיווח 48 שעות עובר לתאונה, דו"ח בוחן (הבודק את אזור התאונה או מצב כלי הרכב), שרטוטים מאזור התאונה, הערכת נזק שמאי, חו"ד מומחה לגבי חשד לליקויים ברכב שגרמו לתאונה, מסמכים רפואיים במקרה של חבלה, עדויות נהג ומעורבים נוספים, ועוד.

יוער, כי מקום שבו נפתח תיק חקירה של משטרת ישראל, יש להוסיף לתיק החקירה אף את העדויות והמסמכים שנאספו שם.

במעטפה המשנית יצורפו הראיות לעונש, ובכלל זה, תדפיס הרשעות קודמות.

בעניין זה יודגש, כי לא יירשם בגיליון ההרשעות ולא יוצג לבית הדין הצבאי לתעבורה מידע אודות:

- הרשעה בדין משמעתי בעבירות לפי תקנות התעבורה – אם חלפו 5 שנים למן ההרשעה, ובמהלך תקופה זו לא הורשע הנדון בבית דין צבאי, בבית משפט אזרחי או בדין משמעתי, בעבירה נוספת לפי פקודת התעבורה או תקנותיה.

הנחיית תעבורה – חלק כללי	הנחיות התביעה
עדכון אחרון: ספטמבר 2019	הצבאית הראשית

- הרשעה בדין משמעתי בדבר אי קיום הוראות מחייבות בצבא הנוגעות לעבירות תנועה (לפי סעיף 133 לחש"ץ) – אם חלפו 5 שנים מאז ההרשעה.
  - באשר להרשעות בעבירות תעבורה על-ידי בית דין צבאי או בית משפט אזרחי, יחולו הוראות חוק המרשם הפלילי ותקנת השבים, התשמ"א-1981, וכן תקנות המרשם הפלילי ותקנת השבים (פרטי רישום שלא יירשמו או שלא יימסר מידע עליהם ועבירות שהרשעה בהן לא תפסיק את תקופות ההתיישנות או המחיקה), התשמ"ד-1984.
  - זיכויים ;
  - עבירות בהן טרם הורשע ;
  - עבירות שאינן עבירות תעבורה (למעט מקרים שבהם העבר הלא-תעבורתי עשוי להיות רלוונטי).
- אם הנאשם הורשע בעברו בבית דין יש לצרף את גזר הדין או את צו הביצוע (הן לצורך הוכחת עברו והן לצורך הפעלת תנאי).
- וידוגש, את המעטפה המשנית יש להכין גם אם אין הרשעות קודמות (שאז המעטפה תכלול תדפיס בלבד).
30. לתיק יש לצרף אף "טופס בקשה לקבלת חומר חקירה כראיה" בחתימת התובע, בו מתבקש בית הדין, אם יכפור הנאשם באשמה, לקבל כראיה את הראיות המצויות בחומר החקירה, כפי שמפורט ברשימת עדי התביעה, וזאת מקום בו הנאשם אינו עומד על התייצבות העדים החתומים על מסמכים אלו בבית הדין לצורך חקירתם.
- כמו כן, יבקש התובע, כי מקום בו יורשע הנאשם, בית הדין יקבל את חומר החקירה כראייה לעניין העונש (וראה: סעיף 399 לחש"ץ).

מבנה כתב אישום בתעבורה

31. בעניין מבנה כתב האישום בתעבורה ראה הנחיה מס' 1.02 בדבר "ניסוח כתבי אישום ופרטים נוספים".
32. מקום שנקבעה בחוק פסילת מינימום סטטוטורית, יציין התובע, לצד ציון סעיף העבירה הרלוונטית, אף את סעיף הפסילה המתאימה.
33. כמו כן, מקום בו נתקיימו נסיבות מיוחדות, יציין התובע במסגרת כתב האישום. כך, למשל, נסיעה בשוליים על מנת לעקוף טור כלי רכב, נסיעה במהירות בלתי סבירה בעקומה, ועוד.
34. כמו כן, מקום בו נגרמה תאונת דרכים, יציין התובע את נזק הגוף שנגרם וגובה הנזק לרכוש.
35. בניסוח כתב אישום בגין עבירה שעניינה אי קיום הוראות מחייבות בצבא, יציין התובע מפורשות את מספר פקודת המטכ"ל שהופרה בנסיבות המקרה, ואת שמה.
36. ברשימת העדים בכתב האישום יציין התובע את כלל העדים הנחוצים לצורך הוכחת האשמה.

הנחיית תעבורה – חלק כללי	הנחיות התביעה
עדכון אחרון: ספטמבר 2019	הצבאית הראשית

בתיקי עבירות, שבהן נרשם דו"ח שוטר, יכלול כתב האישום ברשימת העדים את השוטר החתום על הדו"ח. מקום בו נכח שוטר נוסף, אשר ראה את דבר ביצוע העבירה, והשוטר האמור לא חתום על דו"ח העבירה, יש לפנות ולקבל את התייחסותו אליה. בהמשך לכך, יש להוסיפו לרשימת עדי התביעה.

עוד תפרט התביעה את המסמכים הרלוונטיים להוכחת העבירה. כך בעבירה שאותרת תוך שימוש במכשיר אלקטרוני, תצוין ברשימת עדי התביעה תעודת עובד הציבור הרלוונטית, אשר תהיה קבילה כראיה לנכונות תוכנה.

הנחיות התביעה	הנחיית תעבורה – חלק כללי
הצבאית הראשית	עדכון אחרון: אוגוסט 2009

5.01.02 ענישה בתעבורה

כללי

1. ביצוען של עבירות תנועה חמורות על-ידי נהגים צבאיים מעמיד בסיכון ממשי את שלמות גופם של חיילי צה"ל ואת שלמות הציוד, עליו הם מופקדים. הקפדה על אכיפת חוקי התנועה והעמדתם של העבריינים לדין הביאו לצמצום מספרן של התאונות בצבא. לפיכך, קיימת חשיבות רבה להקפדה על אכיפת חוקי התעבורה ביחס לחיילים הגורמים להתרחשותן של תאונות וכן ביחס לחיילים המבצעים עבירות תעבורה חמורות.
2. סעיף 21 לחש"ץ מסמך בית דין צבאי, ובכלל זה גם בית דין צבאי לתעבורה, להטיל מגוון עונשים. סעיף 25 המתייחס לסמכויות הענישה של בית הדין הצבאי הדין בעבירה שאיננה עבירה צבאית, קובע כי בית הדין רשאי להטיל עונש שבית המשפט היה מוסמך להטילו על אותה עבירה, או אחד או יותר מן העונשים המפורטים בסעיף 21, ובלבד שיהיה קל מן העונש שבית-המשפט היה מוסמך להטילו.
3. ואולם, סמכותו של בית הדין לתעבורה מוגבלת מכוח סעיף 209ג' לחש"ץ: "בית דין צבאי לתעבורה לא יטיל עונש מאסר לתקופה העולה על שנה, עונש של הורדה בדרגה כשדרגת הנאשם רב-סמל ומעלה, או עונש של גירוש מן הצבא".
4. לפיכך, מקום שעתירת התובע גבוהה מסמכותו של בית הדין לתעבורה, יוגש, כאמור, כתב האישום, לבית הדין המחוזי.
5. בנוסף, לעניין עבירות לפי פקודת התעבורה קובע הסעיף, כי מקום שנקבע לעבירה לפי פקודת התעבורה, או לעבירה לפי חיקוק אחר הנוגע לתעבורה, עונש מסוים כעונש חובה, יטיל בית-דין צבאי עונש כאמור באותו חיקוק. ואולם, אין בהוראה זו כדי לגרוע מסמכותו של בית דין צבאי להטיל גם אחד או יותר מן העונשים המפורטים בסעיף 21.

רכיבי הענישה

עונשי פסילת רישיונות חובה בתעבורה

6. בהתאם להוראות פקודת התעבורה בהתמלאם של תנאים מסוימים חובה על בית הדין הצבאי לתעבורה להטיל על נהג המורשע בביצועה של עבירה עונשי פסילה בפועל לתקופה, כקבוע בפקודת התעבורה, אלא אם מצא בית הדין נסיבות מיוחדות שלא לעשות כן (וראה ע"ת (23/07).
7. ניתן להבחין בשני סוגי תנאים: אלה הקשורים בעברו של הנאשם והמהווים תנאי סטטוטורי, ואלה הנוגעים לטיב העבירה שהתבצעה ותוצאותיה.

הנחיות התביעה	הנחיית תעבורה – חלק כללי
הצבאית הראשית	עדכון אחרון: אוגוסט 2009

עונשי חובה שאינם קשורים בעברו של הנאשם

8. פקודת התעבורה קובעת בסעיפים 36, 38, 39 ו-40, כי הרשעה בביצוען של העבירות הבאות מחייבת הטלת עונש חובה מינימאלי של פסילת רישיון הנהיגה בפועל לתקופות שונות כקבוע בסעיפים הנ"ל:

א. סעיף 36 – עבירות של נהיגה ברכב ללא רישיון נהיגה תקף או ללא רשות בעליו, לפי סעיף 10 לפקודת התעבורה; פסילות מינימום שונות כקבוע בסעיף (וראה: ע/184/02);

ב. סעיף 138(1) – פסילת מינימום של שלושה חודשים בהרשעה בעבירות התוספת הראשונה לפקודת התעבורה, והן:

(1) נהיגה ללא רישיון או רשות;

(2) אי מסירת פרטים לאחר מעורבות בתאונה;

(3) עקיפה מסוכנת בדרך שאינה פנויה;

(4) נהיגה תחת השפעת סמים או אלכוהול;

(5) נהיגה ברכב שאינו תקין, שנמסרה עליו הודעת אי שימוש;

וראה: ע/208/02, ע"ת 10/05, ע"ת 28/01.

ג. סעיף 138(2) – פסילת מינימום של שלושה חודשים בהרשעה בעבירות התוספת השנייה, שגרמו לתאונת דרכים בה נחבל אדם או ניזוק רכוש, והן:

(1) נהיגה בקלות ראש, רשלנות או מהירות שיש בה לסכן את הציבור;

(2) אי מסירת פרטים ע"י נהג שגרם לעבירה;

(3) אי עצירה ו/או אי מתן זכות קדימה בהתאם לתמרור;

(4) נהיגה במצב השולל את השליטה;

(5) נהיגה לאחור באופן המקיים סיכון;

(6) נהיגה במהירות בלתי סבירה;

(7) אי עצירה לפני מסילת ברזל;

(8) נהיגה במהירות העולה ביותר מ-30 קמ"ש מעל המהירות המרבית בדרך עירונית, ויותר מ-40 קמ"ש בדרך שאינה עירונית או דרך מהירה.

ראה: ע"ת 56/04, ע"ת 52/04.

ד. סעיף 138(3) – פסילת מינימום של שלושה חודשים בהרשעה בכל עבירת תעבורה שגרמה לחבלה של ממש (וראה ע"ת 70/04); לעניין זה, "חבלה של ממש" – כל חבלה או מכאוב שאינם רק שריטה או שפשוף או חבלה אחרת של מה בכך. כך למשל, חתך עמוק המצריך תפירה, שבר וכל פגיעה המצריכה אשפוז (להבדיל מבדיקה בלבד) הם בגדר חבלה של ממש (ראה למשל - רע"פ 912/05 פלאח נ' מדינת ישראל; רע"פ 16/04 בן חמו נ' מדינת ישראל).

ה. סעיף 39 – פסילת מינימום של שנתיים בהרשעה בעבירה של נהיגה בשיכרות לפי סעיף 62(3) לפקודת התעבורה (וראה: ע"פ 30523/06 הראל מויאל ואח', ע"ת 61/08 בעניין ביסוואר, ע"ת 34/08 בעניין גדלביץ, ע/67/07 בעניין בדילה);

הנחיית תעבורה – חלק כללי	הנחיות התביעה
עדכון אחרון: אוגוסט 2009	הצבאית הראשית

1. סעיף 40 – פסילת מינימום של שלוש שנים בהרשעה בעבירה של הפקרה אחרי פגיעה, לפי סעיף 64א לפקודת התעבורה, ובעבירה של גרם מוות ברשלנות לפי סעיף 304 לחוק העונשין, תשל"ז – 1977, תוך כדי שימוש ברכב (סעיף 64 לפקודת התעבורה). וראה למשל: ע/41,42/08 עמיאל צורף.
2. סעיף 36ב(ג) – בעל רכב או מי שבידו השליטה על רכב, אשר הרשה לאדם אחר לנהוג בו ביודעו שהאדם איננו בעל רישיון נהיגה לאותו סוג רכב – פסילת חובה לתקופה שלא תפחת משלוש שנים.
9. יש לציין את הסעיף המטיל עונש חובה כנ"ל מהרשימה לעיל בכתב האישום בנוסף לסעיף המציין את העבירה גופא. כמו כן, יש להקפיד ולציין בכתב האישום את כל התנאים המתקיימים (למשל – חבלה של ממש).

עונשי חובה הקשורים בעברו של הנאשם

10. פקודת התעבורה קובעת בסעיפים 37, 39, 39א ו-63 עונשי חובה בהתקיים אחד ממספר תנאים, לדוגמה, קיום הרשעה בעבירות מן התוספת הראשונה או השנייה בשנתיים שקדמו לביצוע העבירה.
11. מכיוון שבהתאם להוראת סעיף 399 לחש"פ אין התביעה רשאית להביא בפני בית הדין את עברו של הנאשם אלא בשלב הטיעונים לעונש בלבד, **לא יצוין הסעיף המתאים מרשימת הסעיפים הנ"ל בכתב האישום.**
12. עם זאת, התובע הצבאי יקפיד לפרט בכתב האישום את הפרטים המפעילים את התנאים בסעיפים הנ"ל מבלי לציין את הסעיף בו נקבע התנאי (למשל – לעניין סעיף 39 לפקודת התעבורה יפורטו בכתב האישום סעיף העבירה גופא וקיום חבלה של ממש, אך לא יצוין סעיף 39 לפקודה).
13. התובע הצבאי יצרף לתיק במעטפה המשנית (כאמור לעיל) את תדפיס ההרשעות הקודמות, בהן יפורטו הרשעותיו של הנאשם בגין עבירות תעבורה בלבד (בהתאם למגבלות שהוזכרו לעיל, ס' 17 להנחיה 5.0101). כן יצורפו כתב האישום, פסה"ד ו/או צו הביצוע. התובע הצבאי יצרף תדפיס כזה לתיק בתוך מעטפה חומה, גם כאשר לא מופיעות בתדפיס הרשעות קודמות של הנאשם.
14. כמו כן, למסמכים בסעיף 10 לעיל תצורף בקשה לבית הדין להטיל את עונש החובה או להפעיל את סעיף התנאי, לפי העניין; מעבר לכך, אין לפרט טיעונים כלשהם לעונש. אם יש צורך בכך, יבקש התובע הצבאי לקבוע את הדיון במעמד הצדדים ויטען טיעונו אז.
15. במקביל יצרף התובע לתיק בקשה כי בית הדין יעיין במצוי במעטפה, אם ירשיע את הנאשם.

מדיניות עתירה לעונש מאסר בפועל

16. עונש המאסר בפועל בגין עבירות תעבורה הינו עונש חריג, וככזה על התובע לעתור להטלתו במקרים החמורים המתאימים. בין היתר יש לשקול עתירה לעונש מאסר בפועל, בעבירות הבאות:

הנחיות התביעה	הנחיית תעבורה – חלק כללי
הצבאית הראשית	עדכון אחרון: אוגוסט 2009

- א. עבירה של הפקרה לאחר פגיעה, לפי סעיף 64 לפקודת התעבורה (ראה - ע"פ 7159/98 פלוני);
- ב. עבירה של נהיגה תחת השפעת סמים או אלכוהול, לפי סעיף 64 לפקודת התעבורה ו-26(2) לתקנות התעבורה (ע/239/86 בעניין וענונו);
- ג. עבירה של נהיגה בשיכרות, לפי סעיף 62(3) לפקודת התעבורה (ראה ע"ת 34/08 בעניין גדלביץ);
- ד. עבירה של מתן רשות לנהוג ברכב לאדם אשר ידוע למרשה, כי אין לו רישיון נהיגה לאותו סוג רכב, לפי סעיפים 10 ו-36ב(ג) לפקודה (ראה ע"ת 28/01 בעניין עמר);
- ה. גרימת מוות בנהיגה רשלנית, לפי סעיף 64 לפקודת התעבורה – סעיף 304 לחוק העונשין, תשל"ז – 1977 (ע/41,42/08 בעניין צורף);
- ו. נהיגה מכוונת בצורה מסוכנת ופרועה (ראה למשל ע"ת 1/09).
17. נציין, כי יש לערוך בחינה עניינית של כל עבירה ונסיבותיה, וגם בעבירות שאינן מנויות מעלה, יכולה להישקל עתירה לעונש של מאסר בפועל, בהתאם לנסיבות; כגון: מידת אשמתו של הנהג או מידת הסיכון בעבירה.
18. בעת הפעלת שיקול הדעת, כמפורט בסעיף לעיל, יש לתת את הדעת לעברו התעבורתי של הנהג.
19. התובע יתייצב בבית הדין לצורך בקשת המאסר לריצוי בפועל. בטיעונו ידגיש התובע את חומרת העבירה, הסיכון בו היא העמידה את עוברי הדרך, הפגיעה במשמעת הצבאית הנובעת מהפרתם של כללי התעבורה וכו'.

פסילת רישיונות מותנית – אזרחי וצבאי

20. סעיף 36 לפקודת התעבורה מתייחס לסוגיית הפסילה המותנית. כבר נקבע, כי בעבירת תעבורה, ככלל, יש מקום להשית עונש פסילת רנצ"א על תנאי, למען יתקן הנאשם דרכו בעתיד ולמען אחרים הצופים בפסיקתו של בית הדין ילמדו ממנה על דרכי התנהגותם הם (וראה בעניין זה ע"ת/174/99 התצ"ר נ' אל"ם בן יואש; ע"ת/33/99 התצ"ר נ' רס"ן ביטון).
21. כאשר קבועה בחיקוק דרישה לפסילה לתקופת מינימום, יש לעתור לכך שפסילת הרישיונות תהיה פסילה ממשית ולא מותנית.
22. תקופת התנאי לא תפחת משנה ולא תעלה על שלוש שנים.

הפעלת תנאי

23. סעיף 36(ג) לפקודת התעבורה וסעיף 33(אא) לחש"פ קובעים את התנאים להפעלת פסק-דין המטיל עונש של פסילה על-תנאי.
24. יובהר, כי הפעלת פסילה מותנית או אף הארכת תקופת התנאי על פסילה מותנית שהושתה על נאשם במסגרת פסק-דין קודם, במסגרת עתירת התביעה לעונש, תעשה בהתאם לכללים הקבועים בסעיף 36 לפקודת התעבורה.

הנחיות התביעה	הנחיית תעבורה – חלק כללי
הצבאית הראשית	עדכון אחרון: אוגוסט 2009

טיעונים לעונש במעמד הצדדים

25. אין באמור לעיל כדי לגרוע מחובתו של התובע הצבאי לבקש דיון במעמד הצדדים לפי הנחיות התובע הצבאי הראשי (כפי שפורטו לעיל), וכן לפי הנחיות פרקליט צבאי או לפי שיקול דעתו.

הוראות שונות

דחיית פסילת רישיונות

26. מקום בו החליט בית הדין לפסול נאשם מהחזיק ברישיון נהיגה, אך דחה את מועד הפסילה (בהתאם לסעיף 46א' לפקודת התעבורה), רשאי תובע לערער תוך **שבעה** ימים מיום שנמסרה לו החלטת בית הדין בעניין דחיית ביצועה של פסילה כאמור, ובית הדין שלערעור רשאי לאשר את ההחלטה או לבטלה ולתת במקומה החלטה אחרת.

סיוג פסילה - סעיף 36א לפקודה

27. הטיל בית המשפט פסילה או פסילה על תנאי מקבל או מהחזיק רשיון נהיגה, יטיל את הפסילה כאמור לגבי נהיגה ברכב מכל סוג שהוא; אולם רשאי בית הדין, בנסיבות מיוחדות, שיפרש בפסק הדין, להורות כי הפסילה לא תחול לגבי נהיגת רכב מסוים, או לגבי סוג מסוים של רכב.

28. ויובהר, כי ככלל, על התובע לעתור לפסילה של כל סוגי הרישיונות. אך ניתן, במקרים חריגים, לסייג פסילה לגבי סוג רכב (רכב חקלאי, רכב דו-גלגלי) או רכב מסוים בנסיבות מיוחדות שיש לפרט אותן בפסק הדין. על התובע לוודא, כי מבחינה מהותית סיוג הפסילה אינו מאיין את הפסילה משום שהנאשם לא יוגבל למעשה בנסיעתו כלל (ראה – ע"ת 102/08 בעניין כהן). עוד ייאמר, כי ככל שהסיכון שנבע ממעשיו היה גדול יותר, כן תהיה הנטייה שלא להסכים לסיוג הפסילה לגבי סוגי רכב מסוימים.

מרכיבים כספיים בעתירת התביעה לעונש

29. סעיף 29 לחש"פ קובע מגבלות על שיעור הקנס שניתן להשית כחלק מרכיבי הענישה. הסעיף קובע, כי שיעור עונש הקנס יעמוד על תקרה של עד 20 שיעורי שכר טוראי, כאשר לחייל בשירות חובה, מוגבלת תקרת עונש הקנס לשני שיעורים של שכר טוראי כפי שהוא בשעת הטלת העונש.

30. לצד עונש הקנס, תעתור התביעה במקרים המתאימים אף להטלת עונש של פיצוי, אשר יש בו כדי לגלם את הפגיעה הכלכלית הגלומה בעבירה שביצע הנאשם במערכת הצבאית ומתוך כך בכספי הציבור. לעניין זה יחול סעיף 35 לחש"פ הקובע:

(א) בית דין צבאי שהרשיע חייל רשאי לחייבו, בשל כל אחת מן העבירות שבהן הורשע,

הנחיות התביעה	הנחיית תעבורה – חלק כללי
הצבאית הראשית	עדכון אחרון: אוגוסט 2009

בנוסף על העונש, לשלם למי שניזוק על ידי העבירה סכום כסף שלא יעלה על עשרה שיעורים של שכר יסוד חודשי של טוראי בשירות חובה, כפי שהוא בשעת הטלת החיוב, לפיכך הנזק או הסבל שנגרם לו.

(ב) קביעת הפיצויים לפי ערך הנזק או הסבל שנגרמו, תהא כערכם ביום ביצוע העבירה או ביום מתן החלטת בית הדין, לפי הגדול יותר.

(ג) לעניין גבייה, דין פיצויים לפי סעיף זה כדין קנס; סכום ששולם או נגבה על חשבון קנס שיש בצידו חובת פיצויים, ייזקף תחילה על חשבון הפיצויים.

הנחיות התביעה הצבאית הראשית	הנחיית תעבורה - חלק כללי עדכון אחרון: ינואר 2020
--	---

הנחיה 5.01.03 מעצרים

כללי

1. בחינת ההצדקה לעתירה למעצרו של חשוד או נאשם בעבירות תעבורה תיעשה בהתאם להנחיה הכללית בדבר מעצרים (הנחיה 1.04), תוך מתן הדעת לשיקולים הייחודיים לעבירות התעבורה.
2. מעצר נאשם בבית דין צבאי לתעבורה אפשרי מכוח סעיף 243(א)(1) לחש"ץ.
3. ככלל, מעצר עד תום ההליכים של מי שמואשם בעבירות תעבורה שמור למקרים חמורים, שבהם לא ניתן להלום את עילת המסוכנות הנובעת ממעשהו, או את עילת המעצר הצבאית הייחודית שעניינה הפגיעה במשמעת הצבא, בחלופה שתרחיקו מהכביש, כדוגמת מעצר פתוח או פסילת רישיונותיו עד לתום ההליכים.¹

מדיניות מעצר חשודים

4. מקום בו מתקבלת הודעה מגורמי החקירה על מעצרו של חייל בגין ביצועה של עבירת תעבורה, יבחן הפרקליט הצבאי את הצורך במעצר וייתן הנחיות מתאימות.
5. ככלל, יש לעתור למעצרו של חיילים החשודים בעבירות תעבורה במקרים שעשויים להצדיק בהמשך עתירה למעצר עד תום ההליכים, או כאשר מתקיימות עילות של צרכי חקירה או של חשש לשיבוש הליכי החקירה ולא ניתן להלום אותן בחלופת מעצר.
6. במקרה שהוחלט לעתור לחלופת מעצר, על התובע הצבאי לעתור אף לפסילת רישיונות הנהיגה של החשוד עד לתום ההליכים בעניינו.
7. אם הגיע הפרקליט למסקנה, כי אין לעצור את החייל, יבטל את פקודת המעצר באופן מידי ויורה על שחרור החייל.

מדינות מעצר עד תום ההליכים

8. נוכח הסיכון הנשקף מעבירות התעבורה החמורות ומתאונות הדרכים לנאשם עצמו ולמשתמשים בדרך, ישקול הפרקליט הצבאי מעצר עד תום ההליכים בעבירות תעבורה, בין היתר בהתאם לשיקולים אלה² -
  - א. סוג הרכב שבאמצעותו נעברה העבירה - משקלו, מטרתו, הסיכונים הכרוכים בשימוש בו לנהג ולסביבה, מטענו, הצורך ברישיון נהיגה מיוחד המותאם לסוג הרכב ועוד;
  - ב. קיומו של רישיון נהיגה המתאים לרכב שבו נעברה העבירה;

¹ ראו: בש"פ 8864/13 שלומי שוייסטה חורם נ' מדינת ישראל; בש"פ 9524/07 ועקנין נ' מדינת ישראל; בש"פ 2974/15 אשכנזי נ' מדינת ישראל, פסקה 12; בש"פ 10550/09 מדינת ישראל נ' מוחרב; בש"פ 5426/05 טייכמן נ' מדינת ישראל; ע"מ 1/19 התובע הצבאי הראשי נ' סמל גדי דוידוביץ'; ע"מ 97/10 רב"ט שרעבי נ' התובע הצבאי הראשי.

² ראו: ע"מ 97/10 רב"ט תומר שרעבי וסמל צח אזולאי נ' התובע הצבאי הראשי; ע"מ 108,109/08 התובע הצבאי הראשי נ' רב"ט מולה מקונן ואח', רב"ט מולה מקונן נ' התובע הצבאי הראשי; ע"מ 2/06 טור' סרגיי קגנסקי ורב"ט אנטון סמטקין נ' התובע הצבאי הראשי; ע"מ 40/05 טור' סטניסלב דורוחין ורב"ט יורי צחמיסטרן נ' התובע הצבאי הראשי; ע"מ 1/02 התובע הצבאי הראשי נ' סג"ם אלכסנדר פיודורוב; ע"מ 46/01 רב"ט דוברינסקי סטניסלב נ' התובע הצבאי הראשי.

הנחיית תעבורה - חלק כללי	הנחיות התביעה
עדכון אחרון: ינואר 2020	הצבאית הראשית

- ג. ביצוע בצוותא;
- ד. מקום ביצוע העבירה - כדוגמת אזור שבו סיכון ביטחוני, בסיס צבאי ועוד;
- ה. שכיחות העבירה;
- ו. נסיבות מחמירות - כדוגמת שימוש בחומרים משכרים;
- ז. מעשים חוזרים.
9. כמו כן, מטבעה של מערכת משפט ייחודית בצבא, הפרקליט הצבאי ישקול, בין היתר, את השיקולים הצבאיים הבאים³ -
- א. מידת הפגיעה במשמעת הצבאית;
- ב. מידת הפגיעה בכוננות היחידה ובתפקודה - כגון משמעות גריעת הרכב מצי רכבי היחידה, המצב הביטחוני בעת שנעברה העבירה ועוד;
- ג. פגיעה בביטחון המדינה כתוצאה ממעשי מבצע העבירה;
- ד. סיכון חיילים נוספים;
- ה. תפקידו של מבצע העבירה בעת ביצועה, מעמדו ודרגתו – ובכלל זה היותו תורן, מרותק, אחראי על הרכב ועוד.

³ ראו: ע"מ 1/19 התובע הצבאי הראשי נ' סמל גדי דוידוביץ; ע"מ 61,62/11 רב"ט י.פ. וטור' ס.י. נ' התובע הצבאי הראשי; ע"מ 97/10 רב"ט תומר שרעבי וסמל צח אזולאי נ' התובע הצבאי הראשי

הנחיית תעבורה – חלק כללי עדכון אחרון: ינואר 2020	הנחיות התביעה הצבאית הראשית
---	--------------------------------

הנחיה 5.01.04

התיישנות בעבירות תעבורה

1. בהתאם לסעיף 41 לחש"ץ, מאחר שעבירות תעבורה אינן עבירות צבאיות, הרי שהתיישנות לגביהן תיקבע בהתאם לסעיף 9 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982.

התיישנות בעבירות המסווגות כ"עבירות קנס"

2. בית הדין הצבאי לערעורים קבע בעניין ע"ת 31/06 (בעניינו של סא"ל שי מזור), כי תקופת ההתיישנות לעבירות קנס תהינה לפי המוסדר בחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב - 1982 (סעיף 225א), וזאת לאור הצורך ליצור הרמוניה חקיקתית, אשר תאפשר לחשוד בעבירת תעבורה להתגונן כראוי מפני החשד בפרקי זמן קצרים.

עבירות קנס שאינן מבוססות צילום

3. באשר לעבירות תעבורה שהן **עבירות קנס**, לא יוגש כתב אישום אם עברה שנה מיום ביצוע העבירה. ואולם, אם בעל הרכב הוכיח כי לא חלה עליו אחריות לעבירה, ניתן להגיש כתב אישום למי שנהג ברכב אם לא עברו **שנתיים** מיום ביצוע העבירה.

עבירות קנס מבוססות צילום

4. באשר לעבירות תעבורה שהן **עבירות קנס שהחשד לביצוען מבוסס על צילום** (כגון חריגת מהירות, מעבר ברמזור אדום), קובעים סעיפים 225א(1) ו-225א(2) לחסד"פ הוראות התיישנות מיוחדות. עבירות אלה שונות מעבירות קנס "רגילות" שבהן נתפס מבצע העבירה על אתר, וניתן לו דוח במקום, כגון אי-ציות לתמרור עצור, עבירת מהירות שנתפסה על ידי ממל"ז וכדומה.

5. יובהר, כי הוראות התיישנות המיוחדות אינן חלות על עבירות שהחשד לביצוען מבוסס על צילום, **שאינן** עבירות קנס (כגון חריגה של מעל 40 קמ"ש בכביש עירוני ולמעלה מ-50 קמ"ש בכביש בין עירוני).

6. בעבירות קנס המבוססות על צילום, תקופת התיישנות היא של **ארבעה** חודשים ממועד ביצוע העבירה ביחס לבעל הרכב הרשום; **שישה** חודשים ממועד ביצוע העבירה במקרים מיוחדים ("אם היה הרכב רכב חדש או רכב מסוג שקבע שר התחבורה, באישור ועדת הכלכלה של הכנסת"); **ושנה** ממועד ביצוע העבירה, מקום בו "הוכיח בעל הרכב כי לא חלה עליו אחריות פלילית לעבירה לפי סעיף 27 לפקודת התעבורה...". או **שלושה חודשים** מהמועד שבו הוכיח בעל הרכב כאמור, לפי המאוחר, ובלבד שלא עברו **שנתיים** מיום ביצוע העבירה.

7. הטעם לקביעת תקופת התיישנות קצרה יותר נובע מכך, שהואיל ואין המדובר בדוח שניתן על-ידי שוטר על אתר, אלא בהודעה שנשלחת לנהג בחלוף פרק זמן מסוים, ואין בנמצא שוטר שעתיד להעיד

הנחיית תעבורה – חלק כללי	הנחיות התביעה
עדכון אחרון: ינואר 2020	הצבאית הראשית

במשפט כעד ראייה ושהנאשם יוכל לחוקרו בחקירה נגדית,¹ הרי הדבר מקשה על הנהג להתגונן מפני האישום.

8. לאור האמור לעיל, בכל הנוגע להחלת סעיפים 225א(1) ו-225א(2) לחסד"פ בעבירות קנס מבוססות צילום, יחולו ההנחיות שלהלן:

א. באשר לכלי הרכב המוקצים למשרתי הקבע בשיטת ה"ליסינג" וכלי הרכב השכורים "המוצמדים" להם - אלה רשומים במשרד הרישוי ככלי רכב בבעלות חברת הליסינג או חברת ההשכרה. לפיכך, יש צורך בהסבת הדוח - ראשית על שם משרד הביטחון ולאחר מכן על שם משרת הקבע המחזיק ברכב. תהליך זה של איתור משרת הקבע המחזיק ברכב והסבת הדוח על שמו, אורך זמן ממושך, מה גם שראוי לאפשר למשרת הקבע להתייחס לדוח בטרם הגשת כתב אישום.

כפועל יוצא מהוראות החוק, כתב אישום יוגש, ככלל, **תוך שנה מיום ביצוע העבירה**. במקרים בהם שלחה משטרת ישראל הודעת תשלום קנס לחברת הליסינג או לחברת ההשכרה, וזו מסרה למשטרת ישראל כי הרכב מצוי בחזקת משרד הביטחון או צה"ל, ובהמשך לכך הוסב הדוח למשרת הקבע המחזיק ברכב, הרי שבהתאם לסעיף 225א(2) לחסד"פ, ניתן להגיש כתב אישום כנגד משרת הקבע המחזיק ברכב, גם במועד מאוחר יותר, וזאת אם טרם חלפו שלושה חודשים מהמועד שבו הוכח כי משרת הקבע החזיק ברכב בעת ביצוע העבירה, וכל עוד לא חלפו שנתיים מיום ביצוע העבירה.

ב. **באשר לכלי רכב צבאיים יחידתיים** ("חומים") - משרד הביטחון או צה"ל הוא הבעלים הרשום של הרכב. לאחר שמשטרת ישראל שלחה את הודעת תשלום הקנס למקמצי"ר, מתבקשת היחידה שהרכב מוקצה לה לשלוח את כרטיס העבודה או מסמך רשמי אחר המעיד על הנהג ברכב בעת שנעברה העבירה, על מנת להסב את הדוח לאותו חייל. במקרה זה נדרש בתוך שנה מיום ביצוע העבירה או שלושה חודשים מהמועד שבו הוכח כי החייל החזיק ברכב בעת ביצוע העבירה, לפי המאוחר מביניהם (ובלבד שלא עברו שנתיים מיום ביצוע העבירה), להגיש כתב אישום כנגד החייל המחזיק ברכב.

ג. טען המחזיק ברכב, כי במועד העבירה התיר לאדם אחר לנהוג ברכב, יידרש להמציא את המסמכים הבאים:

- (1) הצהרה מטעמו כי לא נהג ברכב במועד ובשעה שבה נעברה העבירה.
- (2) הצהרה של "הנהג בפועל" שבה הוא מודה כי הוא נהג ברכב בצבאי או כי החזיק ברכב במועד ובשעה שבה נעברה העבירה או לחילופין כרטיס עבודה תקין שבו מצוינים פרטי הנהג באותו מועד. בעניין זה יודגש, כי יש להקפיד כי טופס הצהרה של הנהג יכלול את חתימתו וכן חתימתו של מפקדו. לחילופין, מקום שהנהג כופר בביצוע העבירה המיוחסת לו, יש לדאוג, ככל הניתן, להצהרה מפורטת ממנו, המכילה את הנימוקים לכפירתו.
- (3) צילום רישיון נהיגה אזרחי וצבאי של הנהג בפועל.

¹ ראו: עפ"ית (ירושלים) 40062-01-19-2019 **מדינת ישראל נ' זמל** (2019); רע"פ 2768/19-2019 **זמל נ' מדינת ישראל** (2019)

הנחיית תעבורה – חלק כללי	הנחיות התביעה
עדכון אחרון: ינואר 2020	הצבאית הראשית

(4) אם הנהג בפועל הוא אזרח במועד ההסבה – נדרשת הצהרה, שבה יציין את מספרו האישי או את מספר תעודת זהות, את האופן שבו הוא מבקש לשלוח אליו את הדוח ואת כל ההודעות העתידיות הקשורות לדוח.

ד. אם הוכיח המחזיק ברכב כי מי שנהג ברכב הוא **חייל בתחולת החש"ץ**, יוגש נגד אותו חייל כתב אישום, וזאת אם לא חלפה שנה ממועד ביצוע העבירה, או לא חלפו שלושה חודשים מהיום שבו הוכיח המחזיק ברכב כי החייל נהג ברכב, לפי המאוחר (ובלבד שלא חלפו שנתיים מיום ביצוע העבירה).

ה. אם הוכיח המחזיק ברכב כי מי שנהג ברכב הוא **אזרח**, יועבר הדוח אל משטרת ישראל להמשך טיפולה.

התיישנות בעבירות שאינן "עבירות קנס"

9. עבירה על פקודת התעבורה או תקנותיה מהווה עבירה מסוג עוון (בהתאם לעונשים הקבועים בסעיף 62 ו-68 לפקודת התעבורה). על כן, ככלל ניתן להגיש כתב אישום בתוך תקופה של עד **חמש** שנים.

10. עם זאת, בהתאם לסעיף 1b412 לחוק השיפוט הצבאי, אין להגיש כתב אישום בעבירה לפי פקודת התעבורה או לפי תקנות התעבורה, שלא גרמה לתאונת דרכים, אם בתוך **שנה** מיום שבוצעה העבירה, לא הוזמן החשוד לחקירה או ניתנה לו הודעה על ביצוע העבירה. במקרים שבהם הוכיח החשוד בעבירה כי חייל אחר החזיק ברכב בעת שנעברה העבירה, כאמור לעיל בסעיף 8(ג), ניתן להגיש כתב אישום כנגד מי שנהג ברכב, אם לא עברו **שנתיים** מיום ביצוע העבירה.

הנחיות תעבורה – חלק כללי	הנחיות התביעה
עדכון אחרון: מאי 2021	הצבאית הראשית

הנחיה 5.01.05

הסדרי טיעון מובנים בעבירות תעבורה

רקע

1. במערכת השיפוט האזרחית קובע פרק ז' לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982 (להלן: "החסד"פ") סדרי דין מיוחדים בעבירות קנס. בין היתר, נקבע כי מנגנון האכיפה של עבירות קנס הוא "ברירת משפט". לפי מנגנון זה, נמסרת לחשוד בעבירה הודעת תשלום קנס, ולרשות עומדים 90 ימים לשלם את הקנס או להודיע על רצונו להישפט על העבירה. תשלום הקנס או אי תשלומו בתקופת הזמן האמורה בלא בקשה להישפט, דינם כדין הרשעה בבית משפט וגזירת עונש הקנס הנקוב בהודעת תשלום הקנס. עוד קובע החוק, כי אם החשוד שקיבל הודעת תשלום קנס כאמור, הורשע בבית המשפט בעבירה ונגזר דינו לקנס, לא יפחת הקנס מהסכום הנקוב בהודעת תשלום הקנס, אלא בנסיבות מיוחדות שמצדיקות זאת.¹ ביחס לעבירות תעבורה מסוימות, אשר קבועות בצו התעבורה (עבירות קנס), תשס"ב-2002 (להלן: "צו הקנסות"), הוחל מנגנון של ברירת משפט.
2. הרציונל העיקרי העומד בבסיס מנגנון ברירת המשפט הוא יעילות ואכיפה מהירה של עבירות הפחותות יחסית בחומרתן, תוך חיסכון בזמן של ניהול דיונים בבתי המשפט. כך, מתאפשר מיקוד האכיפה בבתי המשפט בעבירות בעלות מדרג החומרה הגבוה יותר.
3. מנגנון ברירת המשפט לא הוחל במישרין על הליכי שפיטה לפי חוק השיפוט הצבאי. לפיכך, בכל מקרה שבו נעברת עבירת תנועה, נדונה העבירה בבית הדין הצבאי לתעבורה, לאחר שתובע צבאי הגיש כתב אישום, או בדין משמעתי ביחידה, בפני קצין שיפוט בכיר בדרגת סא"ל.
4. כל הרשעה בעבירת תעבורה נרשמת במרשם שמנהלת משטרת ישראל (המרשם התעבורתי), בהתאם לחוק המרשם הפלילי ותקנת השבים, התשמ"א-1981. הרשעה לעניין זה, כוללת הן הרשעה בבית המשפט או בבית הדין הצבאי, והן הודעת תשלום קנס, ששולמה או שעבר הזמן לבקש להישפט לגביה.
5. נוסף על כך, פקודת התעבורה יצרה מנגנון מינהלי, והוא ניקוד בגין הרשעה.² כך, בגין הרשעה בעבירות תעבורה מסוימות נקבע ניקוד שערכו בין 2 ל-10. בעל רישיון נהיגה שצבר מספר נקודות מסוים יחויב באמצעי תיקון, דוגמת קורס בנהיגה נכונה; פסילת רישיונות לחודשים אחדים; דרישה לביצוע מחודש של מבחן עיוני או מעשי; או דרישה לבדיקות רפואיות לשם חידוש הרישיון.

האינטרס הצבאי באכיפת עבירות תעבורה

6. אכיפה ייחודית של עבירות תנועה בצבא מוצדקת מטעמים שונים: ראשית, לצה"ל מחויבות מוגברת לשמירה על חיי אדם, ומכאן קביעת הוראות בטיחות מחמירות אף בתחום התעבורה, למניעת תאונות דרכים המסכנות חיי אדם. שנית, **דרישות המשמעת הצבאית**, הנוגעות לשימושם של חיילים בכלי רכב צבאיים שהופקדו בידיהם למילוי משימותיהם. שלישית, **סיכון מוגבר**, הנובע מריבוי חיילים שהם נהגים צעירים וחדשים שהוכשרו עם גיוסם לנהיגה, מריבוי משימות נהיגה במסגרת התפקיד הצבאי, ומשימוש נרחב בכלי רכב כבדים וכלי רכב ייחודיים ומסוכנים. רביעית, מחיילים בצה"ל, ובפרט ממפקדים ומקצינים, מצופה לנהוג לפי **נורמות גבוהות יותר** עת שהם נוהגים ברכב שניתן להם מטעם

¹ סעיף 230 לחסד"פ.

² סעיף 69א לפקודת התעבורה [נוסח חדש], וכן תקנות 545-551 לתקנות התעבורה, התשכ"א-1961.

הנחיות תעבורה – חלק כללי	הנחיות התביעה
עדכון אחרון: מאי 2021	הצבאית הראשית

- הצבא. על כן, במקרים רבים, קיימת הצדקה להחמרה במדיניות הענישה בגין עבירות תעבורה הנעברות על ידי חייל בכלי רכב צבאי או בבסיס צבאי.
7. עם זאת, בשנים האחרונות הופקדו בידי משרתי הקבע כלי רכב מטעם הצבא, המשמשים אותם אף לצרכים פרטיים (להלן: **"רכב ליסינג"** או **"רכב אישי"**).³ בחלק מהמקרים משרתי הקבע אף משלמים בגין חכירת כלי הרכב סכום מסובסד מדי חודש, והרכב מוכר כהטבת שכר שבגינה משולם מס הכנסה.
8. אף שקיימת זיקה בין נהיגת משרתי קבע ברכב הניתן להם מטעם הצבא לבין שירותם הצבאי, הטעמים שנמנו לעיל להחמרת האכיפה בצבא, אינם מצדיקים, ככלל, ובמרבית המקרים, החמרה באופן אכיפת עבירות התעבורה, ביחס למשרתי הקבע הנוהגים ברכבם הצמוד, לעומת אזרחים הנוהגים בכלי רכבם הפרטי.
9. כמו כן, מטעמים של אכיפת דין שוויונית, יש לנקוט, ככלל, מדיניות אכיפה דומה כנגד חיילי חובה ומשרתי קבע אשר נוהגים ברכבי ליסינג, אף שאלו אינם רכביהם הצמודים, ואף בכלי רכב אחרים שאינם ייחודיים לצה"ל, כל עוד אין בנסיבות המקרה הצדקה לאכיפה מחמירה יותר. יחד עם זאת, נוכח האמצעים הכלכליים הפחותים, ככלל, העומדים לרשות חיילי חובה לעומת משרתי קבע, נכון להתחשב בנתון זה בקביעת מדיניות האכיפה.
10. נוכח האמור לעיל, ועל מנת להשוות ככל הניתן ובהיעדר נסיבות חומרה ייחודיות הנלוות לעבירה, בין אופי הטיפול בעבירות שבוצעו על ידי משרתי צבא לבין הטיפול בעבירות שבוצעו על ידי אזרחים הנוהגים בכלי רכב פרטי, הוחלט על יישום מנגנון של **הסדרי טיעון מובנים**. מנגנון זה נועד להשוות את אופי הטיפול בין מערכת האכיפה הצבאית לבין מקבילתה האזרחית כאמור לעיל, ובנוסף, הוא נועד לממש, במסגרת המערכת הצבאית, את הרציונאל העומד בבסיס מנגנון ברירת המשפט כפי שפורט לעיל. קרי, הגברת היעילות באכיפה של עבירות תעבורתיות שחומרתן פחותה, תוך חיסכון בזמן שיפוטי.
11. מטרת הנחיה זו אפוא, היא להתוות את מדיניות התביעה באכיפת **עבירות תנועה שנעברו בכלי רכב שאינם ייחודיים לצה"ל**, ובפרט את אופן השימוש במנגנון הסדרי הטיעון המובנים.

הסדר הטיעון המובנה

12. הנחיית תצ"ר 3.06 מסדירה את אופן ההיקשרות של התביעה בהסדרי טיעון עם נאשמים בבית הדין הצבאי. תכלית הסדר הטיעון - לאזן בין שיקולים שונים, ובהם אינטרס הציבור בענישה הולמת ומהירה, חיסכון במשאבים ונסיבות נוספות הנוגעות לכל מקרה ומקרה.
13. סעיף 412ה(א) לחוק השיפוט הצבאי קובע, כי בית הדין רשאי לדון נאשם שלא בפניו, לפי בקשתו, כל עוד לא יוטל עליו עונש מאסר או מחבוש העולה על שבועיים, ולא יוטל עליו עונש של הורדה בדרגה.
14. בעבירות תעבורה המוגדרות בצו הקנסות כעבירות קנס, ואשר יש בצידן "נקודות" אשר נעברו בכלי רכב שאינם ייחודיים לצה"ל, יוגשו ככלל כתבי אישום לבית הדין הצבאי לתעבורה.
15. במקרים שיפורטו בסעיף 17 להלן, תצורף לכתב האישום הודעה לנאשם מטעם התביעה. ההודעה תכלול הפניה לדף מידע בצה"ל לנט ובמרשתת האזרחית (להלן: **"דף המידע"**). דף המידע יותאם לסוג שירותו של הנאשם ויכלול אפשרות הורדה של מסמך הצעת הסדר טיעון, הכוללת בקשה לשיפוט

³ כלי רכב אלה מוגדרים ב"מדיניות הרכב האישי בצה"ל" כרכב "אישי", שהוא "רכב הניתן לשימוש אישי ע"פ הגדרת הזכאות כפי שנקבעה ע"י אכ"א. הרכב יקושר וידווח במערכות אט"ל ואכ"א". זאת, להבדיל מרכב "צבאי", שהוא רכב "משימתי-יחידתי", "רכב מסחרי", רכב "מ"פ", או רכב "משימתי-אישי".

הנחיות תעבורה – חלק כללי	הנחיות התביעה
עדכון אחרון: מאי 2021	הצבאית הראשית

נאשם שלא בפניו (להלן: "הסדר טיעון מובנה"). נוסח מסמך הסדר הטיעון המובנה יהיה לפי הדוגמה שבנספח א' להנחיה זו ובהתאם לנסיבותיו של הנאשם ולנסיבות העבירה.

16. בדף המידע יינתן לנאשם הסבר על אפיקי הפעולה העומדים לרשותו באשר לקבלת הסדר הטיעון או דחייתו, כך שיתקיים דיון בבית הדין הצבאי; דרכי ההתקשרות להודעה על קבלת ההסדר; ואפשרותו להיוועץ בעורך דין מטעמו או בסנגוריה הצבאית. נוסח דף המידע יהיה לפי הדוגמה שבנספח ב' להנחיה זו.

הסדר הטיעון המובנה יכלול הצעה עונשית כאמור להלן:

א. לעניין נאשם שעבר, לכאורה, את העבירה, בהיותו משרת קבע או אזרח עובד צה"ל - ההצעה העונשית תכלול עונש של קנס כספי ששיעורו כקבוע בצו הקנסות לאותה עבירה.

ב. לעניין נאשם שעבר, לכאורה, את העבירה, בהיותו חייל חובה - ההצעה העונשית תכלול בחירה בין העונש המוצע למשרת קבע או עונש של קנס כספי ששיעורו שליש מהקבוע בצו הקנסות לאותה עבירה, אך שלא יפחת מ-100 ₪, ובצידו עונש פסילת רישיון נהיגה צבאי ואזרחי (להלן: "רנצ"א") מותנית, בת 30 ימים למשך שנה וחצי.

אימתי יוצע הסדר טיעון מובנה

17. הסדר טיעון מובנה יוצע לנאשם אך ורק בהתקיים כל התנאים הבאים:

א. העבירה נעברה ברכב שאינו רכב ייחודי לצה"ל.
 ב. העבירה נעברה שלא בנסיבות צבאיות מחמירות, כגון הסעת חיילים ברכב בעת העבירה בנסיבות הקשורות בשירות הצבאי ועבירה לעיני פקודים.

ג. לנאשם אין עבר תעבורתי מכביד. לעניין זה, עבר מכביד משמעו, בין היתר, אחד מאלה:

- (1) שתי הרשעות קודמות בעבירות דומות אשר בוצעו בשנתיים שקדמו לעבירה הנוכחית;
  - (2) עונשי מאסר או פסילת רישיונות מותנים שהם בני-הפעלה מגזר דין קודם;
  - (3) צבר של 4 הרשעות לפחות בעבירות תעבורה שנעברו ב-4 השנים שקדמו לעבירה הנוכחית.
- לעניין זה, כעבירות תעבורה לא ייחשבו עבירות חנייה.

פעולות לאחר הצעת הסדר הטיעון המובנה ומשמעותן

18. לאחר הגשת כתב האישום ומסירת טופס הסדר הטיעון המובנה לנאשם, באפשרותו לבחור באחת משתי אפשרויות:

א. הנאשם יוכל להעביר לידי התביעה, עד שלושה ימי עבודה לפני מועד הדיון שנקבע בבית הדין הצבאי לתעבורה, את טופס ההסדר כשהוא חתום על ידיו, לרבות הבקשה להישפט שלא בפניו. במקרה זה יועבר טופס ההסדר לבית הדין הצבאי.

ב. הנאשם יוכל שלא לקבל את הצעת ההסדר ולהתייצב לדיון בעניינו בבית הדין הצבאי לתעבורה. במקרה זה, תהיה חופשיה התביעה לטעון לעונש, ככל שהנאשם יורשע בדיון. יובהר, כי התביעה לא תהיה קשורה בהצעת ההסדר המובנה במקרה זה, ותטען לענישה ההולמת את העבירה, אשר ככלל תהיה חמורה מההצעה להסדר ובכל מקרה - לא תפחת ממנו. ככלל, על התובע להתנגד לאזכור הצעת ההסדר המובנה בדיון בבית הדין, באשר הוא חלק מהמשא ומתן שהתנהל בין הצדדים. מקום בו הנאשם מבקש להיקשר עם התביעה בהסדר טיעון מובנה לאחר שהתייצב לדיון בבית הדין, והתרשם התובע, כי הנאשם לא קיבל את הצעת ההסדר בגלל חוסר הבנה באשר

<p align="center">הנחיות תעבורה – חלק כללי עדכון אחרון: מאי 2021</p>	<p align="center">הנחיות התביעה הצבאית הראשית</p>
---	--

לטיבו או למהותו, או מטעם טכני או פרוצדוראלי אחר - ייטה התובע לאפשר לו להיקשר בהסדר כאמור.

19. ככלל, וטרם הדיון בבית הדין, לא יתקיים משא ומתן לעניין העונש בין התביעה לבין הנאשם לאחר הצעה להסדר טיעון מובנה וההצעה המוצעת בהסדר המובנה היא ההצעה הסופית. בכפוף לאמור בסעיף 19(ב) לעיל, אם הנאשם התייצב לדיון בבית הדין ובכך דחה את ההצעה להסדר המובנה, רשאית התביעה לבוא עימו או עם בא כוחו במשא ומתן. ואולם, לא ייקשר התובע בהסדר טיעון הפחות בחומרתו מההצעה בהסדר המובנה, אלא מטעמים מיוחדים ובאישור הפרקליט.
20. הנחיה זו חלה החל ממועד פרסומה ותחול באופן רטרואקטיבי על כל הליך המתנהל כבר בפני בית הדין הצבאי ואשר בו טרם כפר הנאשם באשמה.

הנחיות תעבורה – חלק כללי	הנחיות התביעה הצבאית הראשית
עדכון אחרון: מאי 2021	

נספח א'

הסדר מובנה עם נאשם המשרת בשירות בקבע

תיק / תע / /
דוח

בבית הדין הצבאי לתעבורה
מחוז שיפוט

המאשים

התובע הצבאי

נגד

הנאשם

ק/_____
מס' אישי דרגה שם

הודעה על הסדר טיעון

הצדדים מתכבדים בזה להודיע לבית הדין, כי הגיעו להסדר טיעון ביניהם, כפי שיפורט להלן:

1. הנאשם יודה בכתב האישום.
2. הצדדים יעתרו להטלת העונש שלהלן:
א. קנס בסך _____ ₪, שישולם ב- 1 / 2 / 3 תשלומים.
3. טעמי ההסדר:
א. חיסכון ממשי בזמן שיפוטי.
ב. נסיבות ביצוע העבירה.
ג. במקרה של עבירה "חוזרת" - נימוקים נוספים

חתימת
הנאשם

חתימת
התובע

בקשת הנאשם להישפט בהיעדרו

1. בהתאם להסדר הטיעון, הריני להודיע כי אני מודה בכתב האישום ומבקש להישפט בהיעדרי בהתאם להוראת סעיף 412ה(א) לחוק השיפוט הצבאי, התשט"ו-1955.
2. ידוע לי כי בית הדין אינו כפוף להסדרי טיעון ואינו מחויב לכבדם.
3. ידוע לי כי אין בהסדר כאמור לעיל כדי להביע את עמדת התביעה בפני ערכאת ערעור מקום בו יבחר בית הדין הצבאי לסטות מההסדר, וכי במצב כאמור, תשקול התביעה את עמדתה מחדש לפי נסיבות העניין, תוך מתן משקל לעמדתה בערכאה הראשונה.
4. ידוע לי כי בעקבות ההרשעה בעבירה יירשמו _____ נקודות לחובתי.
5. אבקש מכבוד בית הדין לכבד את הסדר הטיעון.

על החתום:

מספר אישי דרגה שם חתימה

הנחיות תעבורה – חלק כללי עדכון אחרון: מאי 2021	הנחיות התביעה הצבאית הראשית
---	--------------------------------

הסדר מובנה עם נאשם בשירות בחובה

תיק ____/תע/____/____
זוח _____

בבית הדין הצבאי לתעבורה
מחוז שיפוט _____

המאשים

התובע הצבאי

נגד

הנאשם

_____/ח

מס' אישי   דרגה   שם

הודעה על הסדר טיעון

הצדדים מתכבדים בזה להודיע לבית הדין, כי הגיעו להסדר טיעון ביניהם, כפי שיפורט להלן:

1. הנאשם יודה בכתב האישום.
2. הצדדים יעתרו להטלת העונש שלהלן:
  - קנס בלבד:
  - קנס בסך _____ ₪, שישולם ב- 1 / 2 / 3 תשלומים.
  - קנס ותנאי:
  - א. קנס בסך _____ ₪, שישולם ב- 1 / 2 / 3 תשלומים.
  - ב. פסילת רנצ"א מותנית בת 30 ימים למשך שנה וחצי.
3. טעמי ההסדר:
  - א. חיסכון ממשי בזמן שיפוטי.
  - ב. נסיבות ביצוע העבירה.
  - ג. במקרה של עבירה "חוזרת" - נימוקים נוספים

חתימת
הנאשם

חתימת
התובע

בקשת הנאשם להישפט בהיעדרו

1. בהתאם להסדר הטיעון, הריני להודיע כי אני מודה בכתב האישום ומבקש להישפט בהיעדרי בהתאם להוראת סעיף 412ה(א) לחוק השיפוט הצבאי, התשט"ו-1955.
2. ידוע לי כי בית הדין אינו כפוף להסדרי טיעון ואינו מחויב לכבדם.
3. ידוע לי כי אין בהסדר כאמור לעיל כדי להביע את עמדת התביעה בפני ערכאת ערעור מקום בו יבחר בית הדין הצבאי לסטות מההסדר, וכי במצב כאמור, תשקול התביעה את עמדתה מחדש לפי נסיבות העניין, תוך מתן משקל לעמדתה בערכאה הראשונה.
4. ידוע לי כי בעקבות ההרשעה בעבירה יירשמו _____ נקודות לחובתי.
5. אבקש מכבוד בית הדין לכבד את הסדר הטיעון.

על החתום:

מספר אישי   דרגה   שם   חתימה

הנחיות תעבורה – חלק כללי	הנחיות התביעה הצבאית הראשית
עדכון אחרון: מאי 2021	

נספח ב'

דף מידע מטעם התביעה הצבאית לנאשם שמוצע לו הסדר מובנה

הוגש נגדך כתב אישום לבית הדין הצבאי לתעבורה, ונמצא כי העבירה המיוחסת לך, מאפשרת לסיים את התיק בהסדר טיעון מובנה, שכולל הטלת קנס כספי. אם תורשע בעבירה המיוחסת לך, יירשמו לחובתך נקודות במרשם התעבורתי, בהתאם לעבירה.

דע לך, הקנס הכספי המלא, בהסדר הטיעון המובנה, זהה לגובה הקנס אותו היית משלם אילו היית עובר עבירה זו בכלי רכב אזרחי מחוץ למערכת הצבאית.

יודגש, כי "שיטת הניקוד" תקפה גם ביחס להרשעות בעבירה תעבורתית בבית הדין הצבאי. בהתאם, בין אם תבחר בהסדר המוצע ובין אם תבחר לטעון בבית הדין ותורשע בעבירה - יירשמו לחובתך נקודות במרשם התעבורתי (של כלל מדינת ישראל). מספר הנקודות שירשמו זהה למספר הנקודות שהיו נרשמות לאזרח. הרישום אוטומטי, כך שלא ניתן להקטין את מספר הנקודות שיירשמו.

כעת עומדות בפניך שתי אפשרויות:

1. באפשרותך להסכים להסדר הטיעון המוצע, לחתום על הטופס המצורף ולהעבירו לתביעה הצבאית. הטופס יוגש על ידה לשופט, ולא תידרש להגיע לדיון. בכפוף לכך שהשופט יאשר את ההסדר, ינוכה סכום הקנס ממשכורתך הצבאית, בהתאם למספר התשלומים שיסומנו על ידך בטופס (אם השתחררת, יישלח אליך בית הדין הצבאי שובר תשלום, או שוברי תשלום על פי מספר התשלומים, אותם יהיה עליך לשלם).

אם ברצונך בהסדר טיעון מובנה, עליך לפעול כמפורט מטה תחת "סדר הפעולות להעברת הסדר טיעון מובנה".

ככל שתבחר בחלופה זו - התיק בעניינך ייסגר והזימון שלך לדיון יבוטל (אם מאיזושהי סיבה לא קיבלת הודעה על ביטול מועד הדיון - עליך לברר את הנושא עם התביעה הצבאית או עם מזכירות בית הדין הצבאי)

2. באפשרותך להתייצב לדיון בבית הדין, ולטעון לעניין אשמתך או לעניין העונש, לפי בחירתך.

סדר הפעולות להעברת הסדר טיעון מובנה

אם ברצונך בהסדר טיעון מובנה, עליך לפעול כך:

קובץ מסמך הסדר להורדה

- להוריד את מסמך ההסדר, המצוי בקישור:
- למלא בכתב ברור את הפרטים הבאים במסמך (מסומנים ב-👉):
  - פרטיך בראש המסמך - מספר אישי, דרגה ושם מלא;

הנחיות תעבורה – חלק כללי	הנחיות התביעה
עדכון אחרון: מאי 2021	הצבאית הראשית

- ב. סימון מספר התשלומים של הקנס ;
- ג. חתימה בסוף החלק הראשון במקום המסומן ;
- ד. פרטיך וחתימה בסוף החלק השני - מספר אישי, דרגה, שם מלא וחתימה.
3. עד שלושה ימי עבודה לפני מועד הדיון בענייך בבית הדין - יש **לסרוק** (או לצלם צילום מלא וברור) את הטופס החתום, **ולשלוח** לתחום תעבורה בפרקליטות הצבאית, כקובץ מצורף להודעת דוא"ל, לאחת מהכתובות הבאות:

- דוא"ל **צבאי** לתיבת "הסדרים תעבורה" (ctrl+k) או

- דוא"ל **אזרחי** לכתובת: p.taavura@mail.idf.il

באותה הודעת הדוא"ל, יש לציין "הסדר טיעון בעניינו של מ"א + דרגה + שם מלא".

לתשומת לבך, ההסדר הינו אישי ואין להעבירו.

מידע נוסף

הצעת הסדר הטיעון המובנה אינה פתוחה למשא ומתן. ככל שתבחר לקיים דיון בבית הדין, הצעת ההסדר לא תהיה עוד בתוקף. אם תבחר לקיים דיון ותורשע, התביעה **תעתור לעונש חמור מהצעת ההסדר, ויש אפשרות שיוטל עליך עונש חמור מזה שמוצע.**

בכל אופן, קיימת בפניך האפשרות לפנות לסגור צבאי ללא תשלום או בעורך דין פרטי לפי בחירתך.

לשם קביעת פגישת ייעוץ עם סגור צבאי, יש לפנות בטלפון למזכירות הסנגוריה הצבאית, על פי המחוז שאליו הוגש כתב האישום:

- למחוזות מרכז, ח"א, מטכ"ל ועורף:

- טלפון מטכ"לי: 0351-7150 או 0351-7151

- טלפון אזרחי: 03-7177150 או 03-7177151

- למחוזות צפון וח"י:

- טלפון מטכ"לי: 0405-7271 או 0405-7272

- טלפון אזרחי: 04-8687271 או 04-8687272

- למחוזות דרום וז"י:

- טלפון מטכ"לי: 0307-4943 או 0307-4944

- טלפון אזרחי: 08-8614943 או 08-8614344

ניתן לפנות לסנגוריה הצבאית גם בדוא"ל הצבאי, לתיבת "ייעוץ תעבורה" (ctrl+k) תוך ציון הפרטים הבאים:

- בנושא הדוא"ל: "בקשה לייעוץ תעבורה - מ"א + דרגה + שם מלא".

- בגוף הדוא"ל: עבירה מיוחסת, מספר טלפון, מועד הדיון בבית הדין.